

Nuorten Kotkien

Yhdenvertaisuussuunnitelma

Johdanto

Yhdenvertaisuus sisältyy Nuorten Kotkien arvoihin, jotka muodostavat perustan järjestön toiminnalle.

Nuorten Kotkien Keskusliiton yhdenvertaisuussuunnitelman tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta keskusliiton toiminnassa. Suunnitelma koskee sekä Nuorten Kotkien Keskusliiton työntekijöitä, että järjestön toiminnassa mukana olevia vapaaehtoisia, toiminnan osallistujia ja luottamushenkilöitä. Keskusliiton suunnitelman tarkoituksena on ohjata myös Keskusliiton jäsenjärjestöjen toiminnan yhdenvertaisuuden kehittämistä.

Yhdenvertaisuussuunnitelmassa nostetaan esiin keskeiset yhdenvertaisuuden elementit Nuorten Kotkien Keskusliiton toiminnassa ja esitetään toimintatapoja ja vastuunjakoja yhdenvertaisuuden eri osa-alueiden parantamiseksi.

Yhdenvertaisuussuunnitelman on laatinut 2020 alkuvuoden aikana liittohallituksen nimeämä yhdenvertaisuussuunnittelun työryhmä. Ennen työryhmätyöskentelyn aloittamista pidettiin työpaja yhdenvertaisuussuunnittelusta kaikille liiton ja piirien työntekijöille, sekä pyydettiin paikallistoimijoilta vastauksia yhdenvertaisuutta koskeviin kysymyksiin.

Nuorten Kotkien Keskusliiton yhdenvertaisuussuunnitelma on voimassa vuoden 2021 edustajiston syyskokoukseen asti. 2021 syyskauden aikana suunnitelmaa päivitetään yhdenvertaisuustilannetta koskevan selvityksen pohjalta.

Yhdenvertaisuuden käsitteet

Yhdenvertaisuus

Yhdenvertaisuuslain mukaisesti kaikki ihmiset ovat samanarvoisia eikä ketään saa syrjiä henkilöön liittyvän syyn perusteella. Jokaisella tulee olla samat mahdollisuudet osallistua ja tulla kohdelluksi riippumatta hänen taustastaan. Yhdenvertaisuuslaissa määriteltyjä kiellettyjä syrjintäperusteita ovat ikä, alkuperä, kansalaisuus, kieli, uskonto, vakaumus, mielipide, poliittinen toiminta, ammattiyhdistystoiminta, perhesuhteet, terveydentila, vammaisuus, seksuaalinen suuntautuminen tai muu henkilöön liittyvä syy.

Tasa-arvo

Tasa-arvo viittaa sukupuolten väliseen tasa-arvoon. Tasa-arvosta säädetään laissa naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta. Tasa-arvolaki kattaa myös sukupuolten moninaisuuden. Tasa-arvolain mukaan ihmisille tulee taata tasa-arvoiset mahdollisuudet ja kohtelu riippumatta sukupuoli-identiteetistä, sukupuolen ilmaisusta tai kehon sukupuolitetuista piirteistä.

Esteettömyys

Esteettömyydellä tarkoitetaan sitä, kuinka hyvin toiminta ja käytetyt tilat huomioivat ihmisten moninaisuuden. Esteettömyyden tarkoituksena on tarjota kaikille yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua toimintaan. Ihmisten yhdenvertaisuus on tärkeä osa Nuorten Kotkien arvoja ja siksi yhdenvertaisuus ja esteettömyys on tärkeää huomioida Nuorten Kotkien järjestämässä toiminnassa.

Saavutettavuus

Saavutettavuudella tarkoitetaan verkkopalveluiden helppokäyttöisyyttä ja moninaisten tarpeiden huomioimista verkkopalveluissa. Nuorten Kotkien Keskusliiton verkkosivujen uudistuksessa verkkosivuista tehtiin saavutettavat. Sosiaalisessa mediassa ja mainonnassa on huomioitava, että tarvittava tieto, esimerkiksi mainoksista on kuvan lisäksi saavutettavasti tekstimuodossa.

Syrjintä

Laissa määriteltyjä syrjinnän muotoja ovat:

Välitön syrjintä

Henkilöä kohdellaan kielletyn syrjintäperusteen nojalla huonommin, kuin jotakuta muuta kohdellaan, on kohdeltu tai voitaisiin kohdella vastaavassa tilanteessa tai henkilö asetetaan eri asemaan sukupuolen perusteella.

Välillinen syrjintä

Henkilö joutuu muihin nähden epäedulliseen asemaan näennäisesti puolueettoman säännön, perusteen tai käytännön vuoksi ilman hyväksyttävää syytä.

Häirintä

Häirintä on henkilön ihmisarvon loukkaamista kiellettyihin syrjintäperusteisiin liittyen siten, että luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai hyökkäävä ilmapiiri

Kohtuullisten mukautusten epääminen

Viranomaisen, koulutuksen järjestäjä, työnantaja tai tavaroiden tai palvelujen tarjoaja kieltäytyy tekemästä tarvittavat kohtuulliset mukautukset, jotta vammaisen henkilö voisi osallistua yhdenvertaisesti.

Käsky tai ohje syrjiä

Kukaan ei saa määrätä, opastaa, ohjeistaa tai velvoittaa toista toimimaan syrjivästi.

Syrjintäriskien huomioiminen Nuorissa Kotkissa

Ikä

Nuorten Kotkien toiminnassa on mukana kaiken ikäisiä vapaaehtoisia, luottamushenkilöitä, osallistujia ja työntekijöitä. Kaiken ikäisten antama panos on arvokas. Lapset ja nuoret voivat osallistua ja vaikuttaa järjestössä omista lähtökohdistaan. Nuoret Kotkat on varhaisnuorisjärjestö, jossa nuorten ja lasten mielipiteitä ja osaamista kunnioitetaan ja se otetaan tosissaan. Järjestön toiminnassa voi olla mukana kaiken ikää.

Toimenpiteet

-Toiminnassamme on mukana kaikenikäisiä toimijoita. Toiminnassa tulee huomioida ettei kukaan tule syrjityksi tai aliarvioiduksi ikänsä vuoksi. Jokaiselle tulee antaa mahdollisuus kokeilla ja oppia uusia asioita iästään riippumatta.

-Lapsijärjestönä Nuoret Kotkat huomioi lasten ja nuorten äänen organisaation päätöksenteossa ja toiminnan suunnittelussa.

-Tiedostamme ikään liittyvän syrjinnän mahdollisuuden ja puutumme aina ikäsyrjintään.

Sukupuoli, sukupuoli-identiteetti ja sukupuolen ilmaisu

Sukupuoli-identiteetti on henkilön oma kokemus sukupuolestaan.

Sukupuolen ilmaisulla tarkoitetaan sukupuolen esiin tuomista esimerkiksi pukeutumisella tai käytöksellä.

Sukupuolivähemmistöjä ovat muassa intersukupuoliset, transsukupuoliset, transvestiitit, sekä muunsukupuoliset.

Toimenpiteet

-Toimintamme on avointa kaikille. Hyväksymme ja kunnioitamme toisiamme, riippumatta henkilön sukupuolesta, sukupuoli-identiteetistä tai sukupuolisesta ilmaisusta.

-Rohkaisemme toimijoita ottamaan selvää käsitteistä, kouluttamaan toimijoita omalla alueella aiheesta ja puuttumaan tilanteisiin, joissa epäilee tai todistaa syrjintää. Sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun liittyvät tarpeet huomioidaan toiminnassa niin, että kaikilla on mahdollisuus osallistua.

Seksuaalinen häirintä ja ahdistelu

Jokaisella henkilöllä on oikeus ruumiilliseen ja seksuaaliseen koskemattomuuteen ja itsemääräämisoikeuteen, tämä tarkoittaa, että kukaan ei saa painostaa toista seksuaalisiin tekoihin.

Seksuaalinen häirintä sisältyy tasa-arvolain tarkoittamaan syrjintään. Häirintää voi tapahtua ympäristöstä ja henkilöstä riippumatta.

Seksuaalinen ahdistelu on rikos. Rikoslain mukaan seksuaalinen ahdistelu tarkoittaa seksuaalista itsemääräämisoikeutta loukkaavaa fyysistä tekoa.

Yleisimpiä seksuaalisen häirinnän muotoja ovat:

- kaksimieliset vitsit ja härskit puheet
- asiattomat vartaloon tai seksuaalisuuteen kohdistuvat huomautukset
- fyysinen lähentely
- seksin ehdottaminen epäasiallisessa yhteydessä

Toimenpiteet

- Rohkaisemme toimijoita kouluttamaan omalla alueellaan toimijoita sekä lapsia ja nuoria aiheesta
- Rohkaisemme puuttumaan tilanteisiin, joissa epäilee tai todistaa seksuaalista häirintää

Seksuaalinen suuntautuminen

Seksuaalinen suuntautuminen on ominaisuus, joka kertoo siitä, kehen henkilö kokee seksuaalista ja/tai romanttista vetovoimaa. Seksuaalisia suuntautumisia ovat muun muassa heteroseksuaalisuus, homoseksuaalisuus, biseksuaalisuus ja panseksuaalisuus.

Toimenpiteet

- Toimintamme on avointa kaikille. Hyväksymme ja kunnioitamme toisiamme, riippumatta henkilön seksuaalisesta suuntautumisesta.
- Rohkaisemme toimijoita ottamaan selvää käsitteistä, kouluttamaan toimijoita omalla alueella aiheesta ja puuttumaan tilanteisiin, joissa epäilee tai todistaa syrjintää.

Etninen tausta, kansalaisuus ja kieli

Jos toimintaan osallistuva lapsi tai tämän perhe ei käytä sujuvasti Suomen kieltä, voidaan mahdollisuuksien mukaan käyttää jotakin muuta yhteistä kieltä, pyytää käännösapua tai käyttää yksinkertaisia ja lyhyitä lauserakenteita ja selkeää ”kirjakieltä” ja tarvittaessa esimerkiksi kuvia viestin tukena. Kääntämisessä voi hyödyntää esimerkiksi käännösohjelmia. Myös käännösohjelmat selviävät parhaiten yksinkertaisesta kirjakiielestä. Jos lapsi tai nuori ei vielä puhu ja ymmärrä suomea sujuvasti, voidaan valita leikkejä ja toimintatuokioita, joissa kieltä ei jatkuvasti tarvita.

Toimenpiteet

- Viestinnässä pyritään selkokielisyyteen. Keskusliiton nettisivujen ruotsin- ja englanninkieliset osiot päivitetään.
- Rohkaisemme toimijoita ottamaan selvää kielivähemmistöjen tarpeiden huomioimisesta ja kouluttamaan toimijoita omalla alueella aiheesta.
- Koulutamme ohjaajia ja järjestöaktiiveja selkeästä viestinnästä.

Toimintakyky

Nuorten Kotkien tapahtumien ja tilaisuuksien järjestäjän vastuulla on kerätä osallistujista tarvittavat ennakkotiedot hyvissä ajoin ennen tapahtumaa. Järjestäjän tulee pyrkiä suunnittelemaan toimintojen sisällöt niin, että osallistujien toimintakykyyn liittyvät rajoitteet eivät lähtökohtaisesti ole esteenä osallistumiselle.

Vammaisuus

Fyysinen vammaisuus huomioidaan toimintaa suunnitellessa ja toiminta pyritään järjestämään niin, että fyysinen vamma ei ole este osallistumiselle ja että apuvälineiden käyttö toiminnassa on mahdollista. Henkilökohtaiset avustajat pääsevät mukaan lisämaksutta. Tarvittaessa toimintaa pyritään muuttamaan osallistujien tarpeisiin sopivaksi ja esteettömyydestä tiedotetaan tapahtumia markkinoidessa.

Kehitysvammaisuudella tarkoitetaan vaikeutta oppia ja ymmärtää uusia asioita. Kehitysvammaisuutta on monenlaista. Kehitysvamma ei aina näy päälle päin, eikä henkilön kehitysvammaisuudesta välttämättä tiedä, ellei henkilö itse kerro siitä. Jokainen kehitysvammaisen on ensisijaisesti oma itsensä ja kehitysvammaisuus on yksi ominaisuus muiden joukossa. Kehitysvammaisten osallistuminen toimintaan pyritään mahdollistamaan sallimalla avustajien käyttö toiminnassa ja mahdollisuuksien mukaan mukauttamaan toimintaa kehitysvammaisen tarpeet huomioiden.

Toimenpiteet

-Toimintamme on avointa kaikille. Hyväksymme ja kunnioitamme toisiamme, riippumatta henkilön vammaisuudesta.

-Rohkaisemme toimijoita ottamaan selvää käsitteistä, kouluttamaan toimijoita omalla alueella aiheesta ja puuttamaan tilanteisiin, joissa epäilee tai todistaa syrjintää.

-Koulutamme ohjaajia ja järjestöaktiiveja erityistarpeista.

ADHD ja autismikirjo

ADHD ja autismikirjon häiriöt ovat neurobiologisia kehityshäiriöitä.

ADHD ja ADD ovat tarkkaavaisuuden ja ylivilkkauden häiriöitä. ADHD aiheuttaa tarkkaamattomuutta, ylivilkkautta ja impulsiivisuutta. ADHD voi näkyä vaikeutena hallita omaa toimintaa ja sen suunnittelua, impulsiivisena ja motorisesti levottomana käyttäytymisenä sekä tavallista korkeampana häiriöherkkyytenä keskittymistä vaativissa tehtävissä.

Autismikirjon diagnooseja ovat esimerkiksi autismi ja Aspergerin oireyhtymä. Aspergeriin ei liity oppimisvaikeuksia samalla tavalla kuin autismiin. Autismikirjon ihmisillä on vaikeuksia sosiaalisessa kommunikaatiossa, sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ja sosiaalisessa mielikuvituksessa. Autismikirjon ihmisillä voi myös olla yli- tai aliherkkyttä eri aistimuksille, erityisiä mielenkiinnonkohteita ja toistavaa käyttäytymistä ja rutiineja.

Toimenpiteet

-Toimintamme on avointa kaikille. Hyväksymme ja kunnioitamme toisiamme, riippumatta henkilön mahdollisista neuropsykiatrisista diagnooseista.

-Koulutamme ohjaajia ja järjestöaktiiveja erityistarpeista.

-Rohkaisemme toimijoita ottamaan selvää käsitteistä ja kouluttamaan toimijoita omalla alueella aiheesta ja puuttumaan tilanteisiin, joissa epäilee tai todistaa syrjintää.

Mielenterveys

Noin 20 prosenttia suomalaisista kärsii jostain mielenterveyden häiriöstä. Myös lasten mielenterveyden häiriöt ovat yleisiä. Mielenterveyden häiriöt eivät näy ulospäin.

Mielenterveyden häiriöt eivät ole osa lainsäädännössä määriteltyjä kiellettyjä syrjintäperusteita, mutta mielenterveyden häiriöistä kärsivien yhdenvertaiset mahdollisuudet olla mukana toiminnassa ovat Nuorille Kotkille tärkeitä.

Toimenpiteet

-Pyrimme huomioimaan toiminnassa monenlaisia tarpeita ja lisäämään tietoisuutta mielenterveysongelmista ja niiden huomioimisesta toiminnassa.

-Toimintamme on avointa kaikille. Hyväksymme ja kunnioitamme toisiamme, riippumatta nykyisistä tai menneistä mielenterveyden häiriöistä.

-Koulutamme ohjaajia ja järjestöaktiiveja erityistarpeista.

Allergiat ja yliherkkyydet

Allergia on reaktio sellaista ainetta kohtaan, joka aiheuttaa elimistön immuunijärjestelmän aktivoitumisen.

Ruoka-aineallergioiden tavallisimmat aiheuttajat ovat muna, maito, vehnä, kala, soija, äyriäiset ja pähkinät. Hajusteallergia aiheuttaa usein kosketushottumaa, jonka aiheuttaa kosmetiikka tai pesuaineet.

Tuoksuyliherkkyydellä tarkoitetaan herkistymistä erilaisille tuoksuille ja hajuille. Sisäilmaoireita voivat aiheuttaa kosteusvauriot, sisustus- ja rakennusmateriaalien päästöt, tupakansavu ja liian kostea tai kuiva ilma.

Toimenpiteet

-Allergiat huomioidaan osallistujien ilmoittamien allergiatietojen ja mahdollisten tarkempien ohjeiden mukaisesti. Lisäksi vältetään hajustettuja pesuaineita, sekä kannustetaan osallistujia välttämään hajusteiden, kuten hiuslakkojen ja hajuvesien käyttöä tapahtumissa.

Sosioekonominen asema

Nuorten Kotkien toiminnassa pidetään tärkeänä taloudellista saavutettavuutta ja yhdenvertaisia osallistumismahdollisuuksia perheen taloudellisesta tilanteesta riippumatta. Nuorten Kotkien toiminta pidetään edullisena, jotta perheen sosioekonominen asema ei olisi este toimintaan osallistumiselle.

Toimenpiteet

-Nuorten Kotkien toiminnan sisällöt sekä tarjottavat palvelut suunnitellaan kokonaisuudessaan niin, että toiminnan laatu ja mahdollisuudet osallistua ovat samat taloudellisesta tilanteesta riippumatta.

-Selvitetään mahdollisuutta kehittää tukijärjestelmää, jonka avulla parannettaisiin pienituloisten perheiden tuen saannin alueellista yhdenvertaisuutta eri osastojen ja piirien välillä.

Esteettömyys

Esteettömyydellä tarkoitetaan sitä, kuinka hyvin toiminta ja käytetyt tilat huomioivat ihmisten moninaisuuden.

Esteettömyyden vaatimukset ovat erilaisia riippuen ihmisen tarpeista. Esteettömyys ei koske vain fyysistä esteettömyyttä, kuten pyörätuolin tai muiden liikkumisen apuvälineiden käyttäjiä, vaan tarpeet voivat olla myös näkymättömiä. Esimerkiksi ihmiset, joilla on tarkkaavaisuuden ja ylivilkkauden häiriö, autismikirjon häiriö tai mielenterveyden häiriö, voivat tarvita mahdollisuuden vetäytyä omiin oloihinsa rauhoittumaan. Sukupuolivähemmistöön kuuluvalla nuorella tytöllä tai poikien saunaan osallistuminen tai yhteisen pukuhuoneen käyttö voi olla ongelma, jolloin vaihtoehtoinen peseytymismahdollisuus on tärkeä. Allergia tai aistiyliherkkyys voi tehdä voimakkaita tuoksujä käyttävien seurassa oleskelusta mahdotonta.

Toiminnan järjestäjien on tärkeää olla tietoisia näistä asioista, jotta on mahdollista tarpeen tullen ymmärtää erilaisia tarpeita ja mahdollistaa yhdenvertainen osallistuminen myös niille, joilla erityistarpeita on.

Sosiaalinen esteettömyys

Sosiaalinen esteettömyys takaa jokaiselle järjestöön kuuluvalla toimijalle mahdollisuuden toimia omana itsenään, kunnioitettuna toimijana, ilman pelkoa syrjinnästä.

Sosiaalisen esteettömyyden toteutumisesta ovat vastuussa järjestön kaikki toimijat kaikilla järjestön tasoilla.

Fyysisen esteettömyyden kartoittaminen

Fyysinen esteettömyys: Onko tilassa portaita, kynnyksiä, kapeita ovia, hissiä, esteettömät wc- ja peseytymistilat? Onko sisäänkäynnin ovi raskas?

Kuuloaisti: Onko tilassa taustamelua, äkillisiä kovia ääniä tai muita häiritseviä ääniä? Onko tilassa induktiosilmukkaa?

Näköaisti: Onko tilassa riittävä valaistus? Ovatko opasteet selkeät? Onko tilassa esimerkiksi vilkkuvia tai häikäiseviä valoja? Onko tilassa olevat syvyyden hahmottamista vaativat paikat, kuten portaat, kynnykset ja altaat merkitty selvästi esimerkiksi värillisellä teipillä?

Hajuaisti: Onko tilassa häiritseviä hajuja esim. keittiöstä, pesuaineista, kasveista, tupakkapaikalta tai liikenteestä kantautuvia hajuja? Voiko tilaa tuulettaa helposti? Onko osallistujia ohjeistettu välttämään hajusteiden käyttöä?

Tuntoaisti: Onko tilassa huomattavan kuuma tai kylmä tai onko tilassa vetoa? Onko esimerkiksi huonekaluissa huomattavan karkeita pintoja? Onko tilassa mahdollista ottaa omaa tilaa ja välttää esimerkiksi kosketusta.

Toimenpiteet

- Koulutamme tulevaisuudessa ohjaajia ja järjestöaktiiveja esteettömyydestä ja esteettömyysviestinnästä
- Koulutamme työntekijöitä esteettömyysviestinnästä
- Nuorten Kotkien edustajiston kokouksessa syksyllä 2019 käydyn keskustelun mukaisesti mainoksiin, tapahtumakutsuihin ja toimintaa koskevaan tiedotukseen sisällytetään jatkossa tiedot toiminnan esteellisyydestä/ esteettömyydestä.

Viestinnän saavutettavuus

Toimenpiteet

- Nuorten Kotkien viestintää kehitetään sellaiseksi, että kuka tahansa pystyy halutessaan seuraamaan järjestön julkaisuja ja tiedotteita. Suosimme helposti ymmärrettävää ja selkeää kieltä viestinnässä.
- Nuorten Kotkien Keskusliiton kotisivuilta tietoa järjestön toiminnasta on saatavilla kolmella kielellä (suomi, ruotsi, englanti).
- Nuorten Kotkien Keskusliiton kotisivuilla on huomioitu saavutettavuus ja siihen kiinnitetään huomiota myös sosiaalisessa mediassa. Mainokset ja kuvat kirjoitetaan auki. Kaikki tulevat julkaisut tehdään saavutettavuusdirektiivin vaatimusten mukaisesti.

Ohjeistus syrjintään, häirintään ja vihapuheeseen puuttumiseen nuorisotyössä

1. Pysäytä tilanne

- Pysäytä meneillään oleva häirintä vetoamalla tilan/toiminnan arvoihin/sääntöihin. Voit sanoittaa tilanteen ("sovimme yhdessä, että nuorisotalolla ei saa syrjiä ja tämä toiminta on syrjintää") tai esittää kysymyksiä ("Sovimme yhdessä, että kaikki saavat olla täällä sellaisia kuin ovat. Miten ajattelen tällaisen puheen vaikuttavan tilan ilmapiiriin? Suljetaanko sillä nuoria ulkopuolelle").
- Osoita tukeasi kohteelle tilan arvojen kautta ("täällä kaikki saavat olla sellaisia kuin ovat eikä kenenkään pidä kohdata häirintää")

2. Keskustele

- Syrjinnän kohteen tukemiseksi ja häirinnästä vapaan tilan luomiseksi on tärkeää keskustella tapahtuneesta eri osapuolten kanssa. Keskustelut on syytä pitää pian tapahtuman jälkeen, mutta niissä tärkeämpää on turvallinen keskustelutila kuin nopeus.
- *Keskustelu syrjinnän kohteen kanssa:* kerro hänellä, että syrjintä ei ole hänen vikansa ja että nuorisotyöntekijät ovat hänen tukena. Varmista, että hän on kunnossa ja keskustele miten hän haluaa, että asiaa käsitellään. Ole tukena.

- *Keskustelu tekijän kanssa:* Älä tuomitse ihmistä vaan teko. Kysy miksi hän toimi niin ja huomasiko hän, että teko oli syrjivä. Mikäli teko kohdistui johonkin tiettyyn ryhmään, esitä kysymyksiä mihin hänen käsityksensä kyseisestä ryhmästä perustuvat.
- *Keskustelu muiden nuorten kanssa:* Kerratkaa yhteisiä sääntöjä ja arvoja. Keskustelkaa mitä jokainen voi tehdä syrjintätilanteissa.

3. Toimikaa yhdessä

- Kerro työyhteisössäsi mitä tapahtui ja miten toimit. Pohtikaa yhdessä rakentavasti vaihtoehtoisia tilanteeseen puuttumisen tapoja.
- Sopikaa yhdessä jatkotoimenpiteistä sekä tapauksen käsittelyssä että yleisessä yhdenvertaisuuden edistämisessä. Jakakaa vastuuta.

Lähde: Ihmisoikeusliitto: Miten puuttua syrjintään ja häirintään nuorisotyössä

Lisätietoja syrjintävaarassa olevista ryhmistä ja yhdenvertaisuuden edistämisestä

Kop Kop -Pääseekö sisään? Yhdenvertaisen järjestötoiminnan opas urheilu- ja nuorisojärjestöille
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-491-693-6>

Kaikki Mukana? Yhdenvertaisuussuunnittelun opas nuorisotyöhön
https://www.koordinaatti.fi/system/files/2020-01/kaikki-mukana_0.pdf

Sateenkaarisalkku: http://www.ifm-sei.org/files/up/rr-finnish_web.pdf

Seksuaalinen tasavertaisuus Seta ry: seta.fi

Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskus: transtukipiste.fi

Tietoa ja tukea nuorille: nuortennetti.fi

Tietoa selkokielisyydestä, sekä kommunikaatiokuvista ja tukiviittomista papunet.net

Kehitysvammaisten tukiliitto: www.tukiliitto.fi/

Vammaisten lasten ja nuorten tukisäätiö: vamlas.fi

ADHD -liitto: adhd-liitto.fi.

Autismiliitto: www.autismiliitto.fi/

Nuorten mielenterveysseura Yeesi ammattilaisille: yeesi.fi

Näkövammaisten liitto ry: www.nkl.fi

Kuuloliitto: www.kuuloliitto.fi

Kuurojen liitto: kuurojenliitto.fi/

Suomen kuurosokeat ry: kuurosokeat.fi

Allergia-, iho- ja astmaliitto: <https://www.allergia.fi>

Hengitysliitto: <https://www.hengitysliitto.fi>

Allergiaterveys: www.allergiaterveys.fi

Ihmisoikeusliitto: ihmisoikeusliitto.fi/

Tietoa Suomen romaneista: www.romanit.fi

Suomen Romanifoorumi ry: <https://www.romanifoorumi.fi/>